

Luossabivdu

Finnmárkku stuorra čázadagain

DOLOŽA RÁJES, leat sápmelaččat bivdán luosa Finnmarkku stuorra luossajogain. Ledje sámi siiddat mat hálddašedje bivdu čázadagain. Sis lei oktasašbivdu ja geavahedje mánggalágan bivdobiernasiid.

Deanus – Deanu čázadagas ovttasbarge leagi ássit maiddái riikkarájáid rastá. 1870-logu rájes Norgga ja Suoma eiseváldit gáržžidedje bivdu ásaheittiin bivdonjuolggadusaid Deanu čázadahkii. Mánge árbevirolaš bivdovuogi gilde deanu bajit osiin, omd. goldima ja rastábuođu. Njuolggadusat eai váldán vuhtii sámi árbevirolaš vuoigatvuodaid. 1888 láhka gáržžidii bivdu ain eambo, muhto váfisttii leagi olbmuid bivdovuogitvuodaid maid guhkesáiggi geavaheapmi attii. 1911 láhka geahpedii vuoigatvuodalaččaid dakko bokte ahte čanai leagi ássiid bivdovuogitvuoda suoidnebuvtadeapmái. Ulbmilin dálá erenoamáš bivdovuogitvuhtii čázadagas lea dat ahte vuoigatvuodalaččat ieža čadahit bivdu. Jahkásaš luossadiggi mearrida čázadaga hálddašeami.

Álttájogas lea bivdovuogitvuoha áiggiid čada sakka gáržžiduvvon. 1880 duomu bokte ožžo guovllu olbmot, sápmelaččat, sisafárreaddji dážat ja kveanat nannejuvvot sin vuoigatvuodaid čázadahkii. Vuoigatvuoha bivdit Álttájogas guoská buot gieldda ássiide ja doaimá nugohčoduvvon buhkaidvuoigatvuohan (allemannsrett). Bivdovuogitvuoha guoská leagi aktiiva eanadoalliide. Ovdal mihcemáraid lea Álttá ássiin vuoigatvuoha bivdit friddja. Manjá mihcemáraid (mas lea erenoamáš stuorra árvu) hálddaša «Alta Laksefiskeri Interessentskap» bivdu. Guovdageainnu gieldda ássit leat árbevirolaččat bivdán Álttájoga. Ságastallo dan birra ahte buhkaidvuoigatvuoha bivdúi maiddái galggašii guoskat Guovdageainnu gieldda badjeolbmuid ja eará ássiide.

Njávvdánjogas lea leamaš stuorra mearkkašupmi nuortasápmelaččaid ássamii ja eallinvuohkái. Nuortasápmelaččain lea leamaš geasseorohat Njávvdámis. Sin bivdoárbevierru lea vihildannuohhtun. Guolástanvuoigatvuoha lea čadnon eanaoamasteapmái, mii gáibida ássangeatnegasvuoda ja eanabarggu. Sisaboahu manná «Neidenelvans Fiskefelleskap» mielahtuide. Jahkečoahkkin mearrida mo bivdu galgá čadahuvvot.

Samene – en håndbok, Karasjok 2003

GOVVA: MIN ÁIGI.